

BESLUTSFÖRSLAG

Maria Landgren
maria.landgren@skane.se

Datum 2026-02-11
Ärendenummer 2025-POL000482

Svar på initiativärende Förebygg cancer – få fler att ta HPV-vaccinet

Ordförandens förslag

1. Hälso- och sjukvårdsnämnden avslår initiativärendet.

Sammanfattning

Mätta Ivarsson (MP) har i ett initiativärende till hälso- och sjukvårdsnämnden föreslagit att hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att skyndsamt inleda samarbeten med offentliga och privata skolhuvudmän i syfte att möjliggöra vaccination mot HPV ute på gymnasieskolorna.

I ärendet finns följande dokument:

1. Beslutsförslag 2026-02-11
2. Initiativärende 2025-11-26

Beskrivning av ärendet och skälen för förslaget

Region Skåne bedriver ett omfattande och långsiktigt arbete för att förebygga cancer och stärka folkhälsan. Vaccinering mot HPV är en av våra mest effektiva förebyggande insatser mot cancer och flera åtgärder och insatser pågår för att öka täckningsgraden. I Sverige är vi med gemensamma krafter på god väg att utrota livmoderhalscancer. Frågan om att uppnå en hög täckningsgrad gällande vaccination mot HPV är angelägen och genom ett heltäckande HPV-vaccinationsprogram, från barnvaccination i årskurs 5 till en omfattande catch-up-satsning för unga upp till och med 26 år,

säkerställer regionen att både flickor och pojkar får ett skydd. Satsningen på catch-up innebär också satsningar för att nå särskilda grupper som män som har sex med män, transpersoner och personer med hiv, eftersom dessa på gruppnivå har en ökad risk att drabbas av HPV-relaterad cancer. Genom insatserna investerar vi i framtiden för färre cancerfall, lägre vårdkostnader och ett starkt bidrag till WHO:s mål om att eliminera livmoderhalscancer.

Täckningsgraden 2024 för minst en dos HPV inom ramen för barnvaccinationsprogrammet är hos 12-åringar 91 procent för flickor och 86 procent för pojkar. I Skåne pågår också en studie som riktar sig till unga kvinnor och syftar till att stärka skyddet mot livmoderhalscancer genom att kombinera HPV-vaccination med gynekologisk cellprovtagning. Studien undersöker om samtidig vaccination och provtagning kan påskynda minskningen av HPV-infektioner och därmed bidra till att snabbare eliminera livmoderhalscancer i Sverige. Efter att första fasen av studien genomförts ligger täckningsgraden på 55,4 procent i regionen. Målgruppen är kvinnor födda 1994–99 och i Skåne utgörs gruppen av cirka 51 000 personer.

Region Skåne startade snabbt upp arbetet med catch-up vaccination av gruppen till och med 26 år efter Folkhälsomyndighetens rekommendation. Sedan starten i maj 2025 har en rad insatser genomförts för att nå ut med information och skapa möjligheter för vaccination så som pressmeddelande vid vaccinationsstart, affischer på vårdcentraler och skolor, kampanjer i sociala medier med mycket god räckvidd, filmvisningar på Skånetrafikens skärmar samt information på 1177.se och umo.se.

Sedan start av catch-up:en i maj 2025 har 2250 personer vaccinerats varav 1710 killar och 540 tjejer. För killar motsvarar det 4,4 procent av målgruppen. Detta visar behovet av långsiktiga satsningar och återkommande aktiviteter och kommunikation. Det är inte oväntat att det tar tid att komma i gång med vaccinationsinsatser då de initiala satsningarna behöver fokusera på att nå ut till målgrupperna med information om erbjudandet. Ett ökat tryck i bokningar av tider och genomförda vaccinationerna ses från oktober 2025 och arbetet med att nå alla som omfattas av erbjudandet fortsätter.

En viktig händelse är att Socialstyrelsens föreskrift har uppdaterats så

att specialistutbildade sjuksköterskor med särskild utbildning fr.o.m 1 november 2025 även kan ordinera HPV-vaccin för vuxna (18–26 år), utöver HPV-vaccinationer inom barnvaccinationsprogrammet

Flertalet åtgärder är vidtagna för att öka deltagandet och arbetet med att nå målgrupperna samt att skapa förutsättningar för att fler vaccinerar sig behöver fortsätta. Arbetet har intensifierats genom att uppdraget för vårdcentralerna har förtydligats och under första halvåret 2026, då vaccination mot covid och influensa inte är aktuellt, har vårdcentralerna större möjligheter att satsa på HPV-vaccinationer. Förstärkta kommunikationsinsatser kommer att ske t.ex. en ny kampanj i sociala medier med start i mitten av januari, baserad på lärdomar från tidigare insatser, utökad synlighet på fler plattformar samt fortsatt exponering på Skånetrafikens skärmar, sjukhusens skärmar och universitet. I samband med detta kommer vårdcentralerna att erbjuda fler bokningsbara tider och direktkommunicera med sina högprioriterade grupper t.ex. sina listade 17–19-åringar, antingen med 1177-meddelanden där de erbjuder drop-in-tider eller genom att skicka öppna kallelser via 1177 till dessa ålderskohorter. Utöver ovanstående insatser pågår en mycket angelägen åtgärd som innebär att analysera varför personer som nås av kampanjen inte fullföljer bokningen via 1177.se och vidta åtgärder för att minska dessa hinder

För att effektivt nå pojkar, i framför allt i åldersgruppen 17–19 år, krävs kortfattade, tydliga och riktade budskap via kanaler de regelbundet använder. Riktad närvaro i sociala medier med korta budskap, fokus på nyttan för killar samt budskap om att vaccinationen är kostnadsfri och går snabbt är viktigt. Denna inriktning bedöms vara den mest ändamålsenliga för att öka kännedom om att pojkar är målgrupp, sänka trösklar till bokning och därmed höja vaccinationstäckningen i åldersgruppen.

Genom att erbjuda fler bokningsbara tider, utöka öppettider och införa flexibla lösningar som drop-in kan man nå fler ungdomar utan att belasta skolorna. Initiativärendet föreslår att vaccineringen ska ske på gymnasieskolorna för att snabbt höja täckningsgraden och en jämförelse görs med en lyckad satsning i Blekinge. Att genomföra vaccinationer på gymnasieskolor i Skåne är betydligt mer komplext och resurskrävande än i en region som Blekinge, med fem kommuner.

Skåne har en stor och geografiskt spridd gymnasiepopulation vilket skulle innebära att insatsen skulle kräva stora resurser. Genom att satsa på vårdcentralerna som nav för vaccinationerna kan en kombination av åtgärder genomföras. Regionens samlade bedömning är därför att vårdcentralerna är den mest effektiva och hållbara huvudarenan för att snabbt öka täckningsgraden inom catch-up.

Flockimmunitet är en central del i den långsiktiga strategin för att minska spridningen av HPV. Genom hög vaccinationstäckning i flera åldersgrupper – från barnvaccination i årskurs 5 till catch-up-insatser för unga vuxna – minskar virusets cirkulation i befolkningen och även ovaccinerade individer får ett indirekt skydd. En brett uppbyggd flockimmunitet är därför avgörande för att nå målet om att kraftigt reducera, och på sikt eliminera, HPV-relaterade cancerformer. Detta förutsätter kontinuerliga, samordnade och långsiktigt uthålliga insatser. Barnvaccinationsprogrammet utgör grunden med stabila täckningsgrader i årskurs 5, vilket skapar ett starkt skydd redan i tidig ålder. Samtidigt är catch-up-vaccinationerna för unga upp till 26 år avgörande för att täppa till luckor i skyddet och säkerställa att även tidigare ovaccinerade grupper nås av erbjudandet

Dessa samlade insatser – från vaccination inom det nationella barnvaccinationsprogrammet till riktad information, fördjupade studier och kontinuerligt utvecklade arbetssätt – är nödvändiga för att steg för steg öka täckningsgraden i hela befolkningen. Tillsammans utgör de en långsiktig och strategiskt viktig satsning för att minska HPV-relaterad cancer och nå de nationella och globala målen om eliminering av livmoderhalscancer.

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslås med anledning av det anförda att avslå initiativärendet.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Ärendet medför inga ekonomiska konsekvenser.

Juridisk bedömning

Samråd med regionjuristerna har inte bedömts nödvändigt.

Miljökonsekvenser

Ärendet medför inga miljökonsekvenser.

Samverkan med berörda fackliga organisationer

Ingen samverkan/MBL-förhandling har bedömts nödvändig i ärendet.

Uppföljning

Ärendet kräver ingen särskild uppföljning.

Beslutet skickas till:

--

Anna Mannfalk
Ordförande

Martin Engström
Hälso- och sjukvårdsdirektör